
Notiser

MEDISINSK NYTT

Lavt testosteronnivå – høy dødelighet?

Hos menn synker testosteronnivået etter 30-årsalderen, men det er store individuelle forskjeller. Nå viser en retrospektiv studie av krigsveteraner fra USA at lavt testosteronnivå kan være forbundet med økt dødelighet (Arch Intern Med 2006; 166: 1660 – 5).

Av nesten 1 000 deltakere hadde 20 % lavt testosteronnivå (totalt testosteronnivå < 8,7 ng/100 ml) gjennom flere målinger. I løpet av oppfølgingsperioden på litt over tre år var dødeligheten i denne gruppen nesten dobbelt så høy som blant dem med normalt testosteronnivå, justert for alder, sykелighet og demografiske variabler. Det er usikkert om testosteronnivået påvirker dødeligheten direkte, eller om sammenhengen skyldes andre faktorer.

Antiflogistika og tykktarmskreft

Pasient-kontroll-studier og observasjonsstudier har antydnet at bruk av ikke-steroide antiinflammatoriske medikamenter (NSAID) kan beskytte mot utvikling av tykktarmskreft, og dyreeksperimenter har styrket hypotesen. Samtidig har en placebokontrollert studie, der det egentlige formålet var å undersøke om acetylsalisylsyre forebygger hjerte- og karsykdommer, ikke kunnet vise noen slik effekt (Ann Intern Med 1998; 128: 713 – 20).

Slik konkluderer også forskerne bak en stor amerikansk studie (Women's Health Initiative). Nesten 10 000 kvinner ble fulgt i seks år og ga jevnlig detaljerte opplysninger om medikamentbruk (Am J Epidemiol 2006; 164: 567 – 75). 630 utviklet kreft i tykktarm eller rectum. Det var ingen forskjell mellom disse og de øvrige deltakerne når det gjaldt bruk av antiflogistika.

Ufarlig forebygging av tromboser

Medikamentell forebygging av dyp venetrombose før kirurgiske inngrep innebærer liten risiko for større blødninger (Arch Surg 2006; 141: 790 – 9). Det er konklusjonen av en gjennomgang av 33 randomiserte studier.

Bare 2 % av pasientene hadde blødninger som tilsa seponering av behandlingen, og alvorlige blødninger fra tarm eller retroperitonealt forekom hos færre enn 0,5 %. Mer enn 33 000 pasienter deltok i studiene, som alle sammenliknet lavmolekylært eller lavdose ufraksjonert heparin med placebo.

Arterielt eller venøst kateter ved akutt lungeskade?

Bruk av pulmonalarteriekateter fremfor sentralvenøst kateter hos pasienter med akutt lungeskade har vært omdiskutert med tanke på gevinst i forhold til risiko. I en randomisert studie av 1 000 pasienter med akutt lungeskade ble forskjellen i hemodynamisk overvåking med henholdsvis pulmonalarteriekateter og sentralvenøst kateter målt ut ifra 60-dagersmortalitet (N Engl J Med 2006; 354: 2213 – 24).

Forskerne fant ingen forskjell i dødelighet, i antall respiratorfrie døgn eller antall døgn ute av intensivavdeling. Gruppen med pulmonalkateter hadde dobbelt så mange kateterrelaterte hendelser, hovedsakelig arytmier. Pulmonalkateter bør ikke brukes rutinemessig hos pasienter med akutt lungeskade, konkluderer forfatterne.

Økt dødelighet med steroider

Tidligere studier har antydnet økt overlevelse ved bruk av kortikosteroider ved vedvarende akutt lungesvikt-syndrom (ARDS). I en multisenterstudie ble 180 pasienter randomisert til behandling med metylprednisolon eller placebo (N Engl J Med 2006; 354: 1671 – 84).

Forskerne fant økt 60-dagers- og 180-dagersdødelighet i gruppen som fikk metylprednisolon. Spesielt gjaldt dette pasienter med akutt lungesvikt-syndrom som varte over 14 dager. Selv om de lungefysiologiske målingene var bedre i kortikosteroidgruppen, konkluderer forskerne med at rutinebruk av metylprednisolon ikke kan anbefales, og at slik behandling synes å føre til økt dødelighet hos pasienter med akutt lungesvikt-syndrom av over to ukers varighet.

Kan fet fisk beskytte mot nyrekreft?

Et kosthold som er rikt på fet fisk som laks, sild og makrell er trolig forbundet med redusert risiko for nyrekreft. Det er konklusjonen i en stor prospektiv kohortstudie blant kvinner i Sverige (JAMA 2006; 296: 1371 – 6).

Kvinner som spiste fet fisk minst en gang i uken, hadde 44 % redusert risiko for å utvikle nyrekreft over en 15 års oppfølgingsperiode sammenliknet med kvinner som ikke spiste fet fisk (justert rateratio 0,56; 95 % KI 0,35 – 0,91). Forskerne fant ingen sammenheng mellom nyrekreftrisiko og inntak av annen type fisk eller sjømat, f.eks. mager fisk som torsk og tunfisk.

Akutt otitt i USA

Antibiotika har ikke noen avgjørende effekt på sykdomsforløp, smertelindring eller residivfrekvens ved akutt mellomørebetennelse hos ellers friske barn over to år. Sammenliknet med praksis i Europa behandles akutt otitt i USA med antibiotika i svært stor utstrekning.

Nå har amerikanerne selv gjort en undersøkelse av dette (JAMA 2006; 296: 1235 – 41). I en studie ble 283 barn i alderen 1/2 – 12 år ved en akuttavdeling i Connecticut randomisert til to grupper. Halvparten fikk resept som kunne brukes hvis barna ikke ble bedre innen to dager, de andre fikk behandling med én gang. Resultatet var likt i de to gruppene med henblikk på feber, smerter og analgetikaforbruk. Foreldre som skulle se det an, ga barna antibiotika i langt mindre grad enn de andre.

Synkope og lang QT-syndrom

Ungdommer med arvelig lang QT-syndrom har økt risiko for ventrikkelarytmi og død. Slike hendelser er vanskelige å predikere, men i en ny studie er det påvist tre faktorer som kan være til nytte: kjønn, lengden på QT-intervallet og synkope i anamnesen (JAMA 2006; 296: 1249 – 54).

Studien omfattet nesten 2 800 pasienter i alderen 10 – 20 år fra et internasjonalt register. De som hadde synkopert nylig, hadde høyest risiko for livstruende arytmier og død før 20 års alder. Hasardratioen var 18 (95 % KI 10 – 31) for dem som hadde synkopert minst to ganger i de foregående to år. Også kjønn og QT-tid var av betydning. Gutter hadde høyere risiko enn jenter før 12 års alder, og QTc-tid > 530 ms var forbundet med økt risiko.

Mer godt om grønn te

Grønn te drikkes mest i Kina og Japan, men blir stadig mer populært også i Vesten. I Japan drikker 80 % av befolkningen grønn te. Noen studier har antydnet at slik te kan være gunstig for helsen.

I en stor prospektiv studie fra Japan ble 40 000 personer i alderen 40 – 79 år fulgt i opptil 11 år (JAMA 2006; 296: 1255 – 65). Deltakerne hadde ikke kardiovaskulær sykdom eller kreft ved inklusjon. Forskerne fant en signifikant invers sammenheng mellom inntak av grønn te og redusert dødelighet og kardiovaskulær dødelighet, særlig hos kvinner. Det ble ikke påvist noen sammenheng mellom tedrikking og kreftdødelighet.

Publisert: 19. oktober 2006. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 16. februar 2026.